

Czytanie literatury dla dzieci, czyli jakich kompetencji wymagają od nas książki dla dzieci

dr Jowita Gromysz

wykład online - 19 stycznia 2023

Bogaty,
zróżnicowany
świat książek
dla dzieci

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu

Podczas wystąpienia "Czytanie literatury dla dzieci, czyli jakich kompetencji wymagają od nas książki dla najmłodszych" dr Jowita Gromysz omówiła temat literatury dziecięcej i roli dorosłego czytającego ją dla dziecka. Prelegentka zwróciła uwagę na bogactwo i różnorodność rynku książek dla najmłodszych czytelników oraz na rolę dorosłego jako pośrednika między dzieckiem a literaturą.

Pierwsza część wystąpienia dotyczyła rynku książek dla dzieci, który jest bogaty i interesujący. Książki dla najmłodszych podejmują różnorodne tematy, nie ma tematów tabu i są dostępne zarówno książki wysoko artystyczne, jak i popularne. W 2021 roku Biblioteka Narodowa zarejestrowała 3005 nowych książek dla dzieci, co świadczy o dużej popularności tej kategorii literackiej.

Z kolei część druga to omówienie komunikacji literackiej między dorosłym a dzieckiem, a także roli dorosłego jako pośrednika między dzieckiem a książką. Dr Jowita Gromysz podkreśliła, że dorosły czytający dziecku literaturę dziecięcą może pełnić różne role - jako rodzic, nauczyciel, równoprawny czytelnik, czy odbiorca pośredni.

Odbiorca idealny powinien posiadać różne kompetencje, takie jak psycholog, aktor, tłumacz, lub terapeuta. Ważne jest, aby dorosły znał potrzeby dziecka, potrafił stymulować jego rozwój mowy i języka. Prowadząca przedstawiła również przykłady książek dla najmłodszych czytelników oraz sposoby pracy z nimi, aby wzmocnić kontakt dziecka z literaturą. Czytanie z dzieckiem to nie tylko przeglądanie stron, ale aktywna zabawa, w której dziecko jest uczestnikiem książki. Podkreśliła, że rola dorosłych jako pośredników między dzieckiem a książką jest kluczowa dla rozwoju dziecka. Dorosły powinien być aktywnym towarzyszem dziecka w kontakcie z literaturą dziecięcą. Jako odbiorcy z kompetencjami psychologicznymi powinniśmy znać potrzeby dziecka wynikające z jego możliwości rozwoju, a co za tym idzie, dostosowywać odpowiednią literaturę.

Warto wiedzieć, że w wieku przedszkolnym, w rozwoju poznawczym dziecka występuje egocentryzm, dziecko postrzega świat z własnej perspektywy, podstawowym postrzeganiem rzeczywistości jest postawienie siebie w centrum wydarzeń.

Wspólne czytanie

Role pełnione przez dorosłego odbiorcę:

- rodzica (funkcje poznawcze, relaks)
- równoprawnego czytelnika (wspólne czytanie, inny odbiór tekstu)
- odbiorcy pośredniego (czytanie, odgrywanie, tłumaczenie)

Potrzebujemy kompetencji do sprawnego poruszania się po świecie literatury dla dzieci, aby być dla nich wsparciem.

W odniesieniu do literatury ten centryzm odnosi się do tego, że dziecko skupia się na jednym elemencie, stąd wniosek, że dziecku możemy czytać wiele razy jedną książkę, a dziecko za każdym razem będzie odnajdywało coś w niej innego.

Aktorskie kompetencje pośrednika literatury - czytając tekst dziecku czytamy go bardzo dynamicznie, z dużą ekspresją interpretujemy tekst. Dodatkowo wzbogacamy to co mówimy gestykulacją, mimiką, w ten sposób dziecko lepiej rozumie tekst. Źle przeczytany tekst przestanie interesować dziecko.

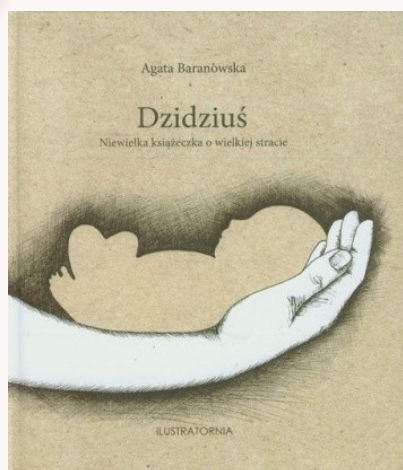
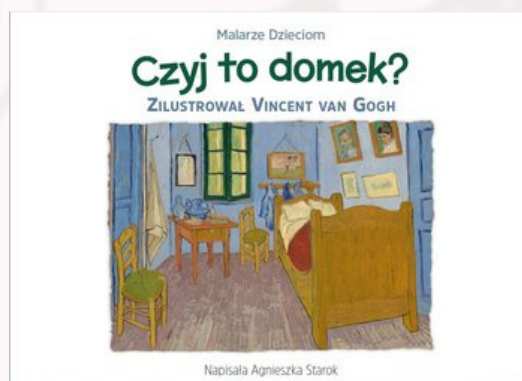
Kompetencje tłumacza/ tłumaczki - nadawca książki zakłada, że idealny odbiorca będzie tłumaczył dziecku tekst, będzie tłumaczył trudne słowa i zwroty, świat przedstawiony, rzeczywistość społeczną, kontekst kulturowy, ideologiczny. Dorosły musi mieć dużą wiedzę i umiejętności, żeby dobrze skorzystać z książek dla dzieci.

W odniesieniu do literatury ten centryzm odnosi się do tego, że dziecko skupia się na jednym elemencie, stąd wniosek, że dziecku możemy czytać wiele razy jedną książkę, a dziecko za każdym razem będzie odnajdywało coś w niej innego.

Aktorskie kompetencje pośrednika literatury - czytając tekst dziecku czytamy go bardzo dynamicznie, z dużą ekspresją interpretujemy tekst. Dodatkowo wzbogacamy to co mówimy gestykulacją, mimiką, w ten sposób dziecko lepiej rozumie tekst. Źle przeczytany tekst przestanie interesować dziecko.

Kompetencje tłumacza/ tłumaczki - nadawca książki zakłada, że idealny odbiorca będzie tłumaczył dziecku tekst, będzie tłumaczył trudne słowa i zwroty, świat przedstawiony, rzeczywistość społeczną, kontekst kulturowy, ideologiczny. Dorosły musi mieć dużą wiedzę i umiejętności, żeby dobrze skorzystać z książek dla dzieci.

Czasem musi znać się na malarstwie (np. "Malarze Dzieciom. Czyj to domek. Vincent van Gogh"), a niekiedy musi być tłumaczem rzeczywistości społecznej (np. "Kot, który zgubił dom").

Kompetencje terapeutyczne pośrednika literatury dziecięcej - w trudnej sytuacji jakiej jest dziecko, dorosły staje się jego terapeutą, przechodzi z nim proces godzenia się z takimi sytuacjami. Literatura dziecięca obfituje w takie książki (np. "Dzidziuś. Mała książeczka o wielkiej stracie"). Dzięki książkom możemy wspólnie rozmawiać z dzieckiem, aktywnie słuchać dziecko, możemy mu towarzyszyć i widzimy jak reagować na różne emocje.

Podsumowując prowadząca jeszcze raz podkreśliła, że obecna literatura wymaga od dorosłych kompetencji, aby zapewnić dziecku jak najlepsze doświadczenia czytelnicze, mając zawsze na względzie jego dobro i rozwój.

Wybrane książki zaprezentowane podczas wystąpienia:

